

KOMBATANT

BIULETYN URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW I OSÓB REPRESJONOWANYCH

3 (158)

Marzec 2004

ISSN 0867-8952

Kleeberczycy

Spotkanie z Ryszardem Kaczorowskim b. Prezydentem RP

27 lutego br. były Prezydent RP na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski odwiedził Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych i spotkał się z kierownikiem Urzędu, ministrem Janem Turskim. W spotkaniu uczestniczyli także zastępca kierownika Urzędu Jerzy Kozłowski oraz doradca kierownika Urzędu prof. Adam Dobroński.

Tematem rozmów były przygotowania do obchodów 60. rocznicy Bitwy o Monte Cassino. Nad całością tegorocznych uroczystości upamiętniających bohaterski wysiłek polskich żołnierzy czuwa Komitet Honorowy, któremu przewodni-

czy Prezydent Ryszard Kaczorowski. Przy okazji wizyty w Urzędzie zapoznał się on z pracami Komitetu Organizacyjnego obchodów tej rocznicy oraz stanem przygotowań do zaplanowanych na maj uroczystości, podczas których oddamy

Od lewej: prof. Adam Dobroński, prezydent Ryszard Kaczorowski, minister Jan Turski i jego zastępca Jerzy Kozłowski

hołd żołnierzom, którzy walczyli i polegli w bitwie o słynne wzgórce klasztorne. E.D.

Wizyta przedstawicieli Rady Krajowej Środowiska Polskich Oddziałów Samoobrony Kresów Południowo-Wschodnich II RP

26 lutego br. minister Jan Turski gościł przedstawicieli Rady Krajowej Środowiska Polskich Oddziałów Samoobrony Kresów Południowo-Wschodnich II RP. W spotkaniu uczestniczyli: płk Mieczysław Mieczkowski, przewodniczący Rady; Marian Woźniak, członek Rady; płk Jan Niewiński, prezes Kresowego Ruchu Patriotycznego (Komendant Oddziału Samoobrony w Ryczy, w powiecie krzemienieckim, jednego z niewielu, który przetrwał do czasu wkroczenia wojsk radzieckich na

Ukrainę); płk Henryk Strzelecki, wiceprzewodniczący Rady Kombatantów i Osób Represjonowanych, wiceprezes Zarządu Głównego ZKRP i BWP, przewodniczący Rady Krajowej Środowiska Żołnierzy Batalionów Chłopskich ZKRP i BWP.

Przewodniczący płk M. Mieczkowski dziękując za zaproszenie, podkreślił działania Kierownika Urzędu na rzecz integracji ruchu kombatanckiego. Jednocześnie wręczył ministrowi J. Turskiemu Honorową Odznakę Środowiska, a także przekazał wydane stara-

niem Środowiska opracowania związane z 60. rocznicą tragedii wołyńskiej.

Wspominając o tamtych wydarzeniach, zwrócono uwagę, że prawdziwego pojednania obu narodów i budowania poprawnych stosunków polsko-ukraińskich nie można opierać na przemilczeniach.

Wskazano również na potrzebę dalszego upamiętniania ofiar poniesionych przed 60. laty przez ludność polskich kresów południowo-wschodnich.

Jan KRYSTEK

W numerze m.in.:

Posiedzenie Rady Kombatanckiej . . .	5
Jesteśmy dumni, że należeliśmy do BCH – wywiad z prezesem OZZBCh Stanisławem Ozonkiem	8
Zasady i kryteria przyznawania dotacji .10	
Kleeberczycy 2004	12
Organizacja pożytku publicznego . . .14	
Kombatanci na świecie – Hiszpania 16	
Pożyteczna narada	18
Virtuti za Kołobrzeg	20
Dzień Patrona	22

Na okładce: Grupa Kleeberczyków podczas uroczystości rocznicowych w Kocku. Od prawej: **płk Jan Sadowski**, płk Zbigniew Ścibor-Rylski, ppłk Antoni Ławrynowicz, kpt. Władysław Matkowski

Fot. J. Cyfrowicz

Nowe stawki świadczeń

W „Monitorze Polskim” nr 10 z 2004 r. zostały zamieszczone komunikaty prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczące zmiany wysokości świadczeń przysługujących kombatantom, osobom represjonowanym i innym uprawnionym. Od 1 marca 2004 r. obowiązują nowe stawki:

- dodatek kombatancki – 143,53 zł;
- dodatek za tajne nauczanie – 144,25 zł;
- świadczenie pieniężne dla deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR – w zależ-

ności od liczby pełnych miesięcy trwania pracy od 7,20 zł do 143,53 zł miesięcznie;

- świadczenie przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych – w zależności od liczby pełnych miesięcy trwania pracy od 7,20 zł do 143,53 zł miesięcznie;
- zasiłek pielęgnacyjny – 144,25 zł.

Od 1 marca 2004 r. ryczałt energetyczny wynosi 97,43 zł, a dodatek kompensacyjny – 21,53 zł.

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 5 marca 2004 roku

Pan Minister
Jan Turski
Kierownik Urzędu do spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

Szanowny Panie Ministrze,

Odpowiadając na prośbę środowisk kombatanckich – jako Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Zwierzchnik Sił Zbrojnych – z satysfakcją obejmuję honorowy patronat nad przypadającymi w 2004 roku szczególnie ważnymi jubileuszowymi rocznicami związanymi z czynem zbrojnym Polaków podczas II wojny światowej.

Dotyczy to 65. rocznicy agresji na Polskę we wrześniu 1939 roku, 60. rocznicy Bitwy pod Monte Cassino w maju 1944 roku, a także 60. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego w sierpniu 1944 roku.

Patronat ten obejmuje również uroczystości związane z udziałem Polaków przed 60. laty w inwazji aliantów w Normandii oraz 60. rocznicę wyzwolenia Północnej Holandii przez polskie formacje wojskowe.

Jako Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej pragnę przekazać wyrazy głębokiego szacunku i wdzięczności wszystkim, którzy w mrocznych latach wojennych, gdy Polskę po raz kolejny próbowano wymazać z mapy świata, podjęli walkę z najeźdźcą. Jest w dziejach naszego narodu wiele tragicznych zdarzeń. Wojny, zabory, powstania, okupacja, konflikty wewnętrzne. Ale jest też w dziejach naszego narodu inny powtarzający się wątek – zdolność do odradzania, odbudowy, rozkwitu. To dawało Polakom siły w latach ostatniej wojny i powinno dodawać ich także dziś. Powinniśmy – jak pisał Norwid – na dnie popiołów zniszczeń odnajdywać „gwiaździsty dyjament, wiekuistego zwycięstwa zaranie”.

Wiem, że najwznioślejsze nawet słowa nie są w stanie osuszyć łez. W imię zapobiegania takim jak wojennym tragediom, musimy urządzać nasze życie mądrzej, godniej, musimy szanować siebie nawzajem.

Z wielkim zadowoleniem przyjąłem do wiadomości, że środowiska kombatanckie podejmują inicjatywy powoływania honorowych i organizacyjnych komitetów obchodów wspomnianych wydarzeń historycznych i żołnierskich kampanii. Ze swej strony będę sprzyjał i wspierał takie działania. Jest bowiem sprawą oczywistą, że powinniśmy uczynić wszystko, aby wciąż przypominać i utrzymywać pamięć Polaków, którzy na wszystkich frontach II wojny światowej ofiarnie walczyli o wolność swojej Ojczyzny.

Jestem głęboko przekonany, że inicjatywy te zyskają szeroki rezonans społeczny, a także uświadomią wszystkim, że wolność i niepodległość Ojczyzny nie jest dana raz na zawsze. Że są to najwyższe wartości, o które – pamiętając zawsze o doświadczeniach historii – należy zabiegać codziennie, by Polska była silna i zajmowała godne miejsce w rodzinie wolnych narodów.

Naszym staraniom o taką właśnie pozycję Polski sprzyjają dziś dobre stosunki ze wszystkimi sąsiadami, udział Polski w Sojuszu Atlantyckim i – niebawem – w gronie zjednoczonych państw naszego kontynentu.

Szanowny Panie Ministrze,

Proszę przekazać mój najwyższy szacunek wszystkim kombatantom i organizatorom jubileuszowych uroczystości. Uczynimy wszystko, aby miały one przebieg godny ich znaczenia w naszej współczesnej historii.

Z pozdrowieniami
Aleksander Kwaśniewski

Aleksander Kwaśniewski

UCHWAŁA
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 20 lutego 2004 r.

w sprawie uczczenia 60 rocznicy śmierci hm. Floriana Marciniaka
Naczelnika Szarych Szeregów

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej czci pamięć wybitnego polskiego Harcerza hm. Floriana Marciniaka, pierwszego Naczelnika konspiracyjnego Związku Harcerstwa Polskiego – Szarych Szeregów.

Hm. Florian Marciniak pełniąc w okresie 1939-1943 stanowisko Naczelnika Szarych Szeregów stał się jednym ze współtwórców Polskiego Państwa

Podziemnego. Pod jego komendą Szare Szeregi zajmowały się działalnością oświatowo-wychowawczą, przeprowadzały akcje „małego sabotażu”, a młodzież starszo-harcerska zorganizowana w Grupy Szturmowe prowadziła walkę zbrojną.

Hm. Florian Marciniak został aresztowany w maju 1943 r. w Warszawie i po przewiezieniu do obozu

koncentracyjnego Gross-Rosen zamordowany 20 lutego 1944 r.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej czcąc pamięć hm. Floriana Marciniaka wyraża pragnienie, aby postać tego wybitnego Polaka była wzorem dla kolejnych pokoleń polskiej młodzieży.

„Monitor Polski” Nr 11 z 2004 r., poz. 169

Próby odbicia Floriana

Wwkrótce po zaniechaniu akcji „Meksyk III”, a dokładnie w dzień zamachu na Schulza (6 V 1943 roku) aresztowany został Florian. Zdecydowano odbicie.

Dla dodania akcji pewności „Orsza” przesunął jej miejsce z placu Starynkiewicza na odcinek ulicy Koszykowej pomiędzy Mokotowską a Marszałkowską. Dowódcą akcji został Tadeusz Zawadzki. Niestety, konwój przejeżdżający zmiennymi trasami nie pojechał tego dnia przez Koszykową, lecz przez Nowy Świat. Akcja nie odbyła się. Zresztą, jak się w chwilę potem okazało, w konwoju nie było Floriana. Jego wożono inaczej, i to nie ze względu na ważność więźnia, z tego bowiem gestapo nie zdawało sobie sprawy, lecz ze względu na fakt, że Florian aresztowany był przez ekipę poznańskiego gestapo. Po zorientowaniu się w sytuacji „Orsza” zarządził następną akcję tzw. „Chicago”. Ta akcja polegała na dwóch elementach: na krążących po mieście patrolach rozpo-

znawczych i na trwających w pełnej gotowości do walki zespołach bojowych. Sygnał musiał być dany drogą telefoniczną. I tym razem jednak szczęście nie dopisało. Gdy warszawskie Geesy rozpinały na mieście czujną sieć, auto gestapowskie wiozło Floriana sochaczewską szosą w stronę Poznania.

Raz jeszcze w historii Grup Szturmowych pojawiło się imię „Florian”. W lecie tegoż roku przystąpiono mianowicie do przygotowania realizacji szaleńczego planu wyzwolenia Floriana z poznańskiego więzienia. Nim jednak opracowanie trudnej akcji osiągnęło jakieś realne kształty, nadeszły z poznańskiego więzienia wiadomości o wywiezieniu stamtąd Floriana. Przygotowania do akcji dokonywane na razie w małym gronie kilku kolegów zostały zawieszono. Akcja ta nosiła kryptonim „Biała róża”.

Gdy ucihły pierwsze gorące momenty po aresztowaniu Floriana, warszawskie Grupy Szturmowe powróciły do normalnego rytmu swej pracy. Teraz komendę nad nimi objął Tadeusz Zawadzki, gdyż „Orsza” przeszedł na opróżnioną funkcję Naczelnika Szarych Szeregów.

Fragment książki Stanisława Broniewskiego „Całym życiem. Szare Szeregi w relacji naczelnika”, Warszawa 1983, s. 162-163.

Posiedzenie Rady Kombatanckiej

10 marca br. odbyło się kolejne posiedzenie Rady ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Prowadził je w zastępstwie nieobecnego dra Jerzego Woźniaka wiceprzewodniczący Rady Henryk Strzelecki. Obecni byli kierownik Urzędu Jan Turski i jego zastępca Jerzy Kozłowski. W posiedzeniu uczestniczył również przedstawiciel Rady Federacji SPK w Londynie prezes Mieczysław Jarkowski.

Przed rozpoczęciem obrad odbyła się uroczystość włączenia w skład Rady Kombatanckiej ks. kapelana **Stefana Wysockiego**, przewodniczącego Rady Naczelnej Stowarzyszenia Szarych Szeregów. Zajmuje on miejsce opuszczone przez **Kazimierza Szymańskiego**, który na własną prośbę odszedł z Rady. Akt powołujący na członka Rady wręczył ks. kapelanowi Stefanowi Wysockiemu minister Jan Turski.

Głównym tematem obrad było omówienie sprawozdania z działalności Urzędu w ubiegłym roku. Ponieważ kilkunastostronicowy tekst – którego skrót prezentowaliśmy w poprzednim numerze „Kombatanta” – członkowie Rady otrzymali już wcześniej, na posiedzeniu nie było potrzeby go referować. Jednak dyskusja nad nim była dość ożywiona. Zabrali w niej głos (w kolejności) prezesi: **Juliusz Krawacki, Adam Szeworski, Waclaw Szklarowski, Mieczysław Jarkowski, Władysław Matkowski, Stanisław Ozonok, ks. Stefan Wysocki, Bolesław Lisowski, Witold Grzebski, Zbigniew Ścibor-Rylski**. Generalnie wszystkie prezentowane wypowiedzi podkreślały zasadność opracowania takiego sprawozdania i jego wysoki poziom.

Dosyć obszernie na temat ubiegłorocznej pracy Urzędu wypowiedział się minister Turski. Rok 2003 przebiegał pod znakiem dwóch wielkich jubileuszy – 60. rocznicy śmierci gen. Władysława Sikorskiego i 60. rocznicy bitwy pod Lenino. W obu uroczystościach – a również w wielu mniejszych – Urząd był organizatorem lub współorganizato-

rem. Zebrane doświadczenia powinny procentować w ciągu najbliższych miesięcy, bo zbliżają się kolejne obchody.

Przed Urzędem stoi też trudne zadanie sprawnego rozpatrzenia ok. 30 tys. nowych wniosków o przyznanie uprawnień kombatanckich oraz świadczeń dla robotników przymusowych. Trudność polega na tym, że – mimo dodatkowej pracy – nie zostanie zwiększona liczba pracowników Urzędu, a wszystkie rezerwy wewnętrzne zostały już wykorzystane.

Obszerna dyskusja obfitowała w wiele wątków. Mówiono o tym, że choć uprawnienia kombatanckie w minionym roku nie były uszczuplane i w obecnym budżecie również nie przewiduje się zmian, sytuacja środowisk kombatanckich staje się trudniejsza. Wpływają na to nie tylko kłopoty materialne, ale też coraz bardziej zaawansowany wiek kombatantów.

Podkreślano kłopoty stowarzyszeń kombatanckich, którym coraz trudniej się utrzymać; zwracano uwagę na konieczność ściślejszego współdziałania Urzędu ze stowarzyszeniami.

Podczas dyskusji wywołana została również sprawa rozpatrywanej obecnie przez Sejm nowelizacji ustawy kombatanckiej. Jak wiadomo, projekt nowelizacji, opracowany przez posłów Sojuszu Lewicy Demokratycznej dwa lata temu, był szeroko konsultowany z kombatantami. (W „Kombatancie”, nr 11 z 2002 roku, pisaliśmy o poświęconym temu projektowi specjalnym posiedzeniu Rady). Przedstawiciele środowiska kombatanckiego, zgod-

nie z zasadą „nic o nas, bez nas”, która konsekwentnie jest stosowana przez Urząd, bezpośrednio uczestniczą w pracach sejmowych.

Osobnym punktem obrad była informacja przekazana członkom Rady przez przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia – wicedyrektora Departamentu Spraw Obronnych **Stefana Pechcińskiego** i wicedyrektora Departamentu Organizacji Ochrony Zdrowia **Dagmarę Korbaśińską**. Informacja dotyczyła przygotowywanych obecnie w Ministerstwie nowych rozwiązań w sprawie finansowania opieki zdrowotnej. Pracuje nad tym specjalnie powołany zespół, któremu postulaty kombatanckie zostały przekazane. Generalnie chodzi o umożliwienie kombatantom lepszego dostępu do świadczeń zdrowotnych – szczególnie opiekuńczych i pielęgnacyjnych. Przedstawiciele resortu zapewnili Radę o bardzo przychylnym dla kombatantów nastawieniu ministra **Leszka Sikorskiego**. Nie była to deklaracja bez pokrycia. Świadczy o tym choćby zamieszczona obok korespondencja ministra Sikorskiego z prezesem Związku Sybiraków **Ryszardem Reiffem**, z której wynika, że dokonywana obecnie wymiana legitymacji, która tak niepokoi Sybiraków, nie powinna mieć większego znaczenia dla zakresu ich uprawnień dotyczących ochrony zdrowia.

Przy okazji przypominamy, że termin wymiany – zgodnie z ustawą z 11 października 2002 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich ro-

Ciąg dalszy na str. 6

Posiedzenie Rady Kombatanckiej

Ciąg dalszy ze str. 5

dzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych („Dziennik Ustaw” nr 181 z 2002 roku) – **upływa 15 listopada br.**

Ostatni punkt obrad Rady poświęcony był przygotowaniom do tegorocznych obchodów rocznicowych. Prezentujący go zastępca kierownika Urzędu Jerzy Kozłowski rozpoczął swoje wystąpienie od odczytania zebrany listu prezydenta **Aleksandra Kwaśniewskiego** skierowanego na ręce ministra Jana Turskiego. List ten publikujemy na stronie 3 niniejszego numeru „Kombatanta”.

Następnie wiceminister Kozłowski omówił krótko kalendarium tegorocznych uroczystości kombatanckich, zatrzymując się przy trzech – 60. rocznicy Bitwy

o Monte Cassino, 60. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego i 65. rocznicy wybuchu II wojny światowej. Stan zaawansowania prac w naszym Urzędzie nad przygotowaniem tych uroczystości jest zróżnicowany, ponieważ nie we wszystkich przedsięwzięciach Urząd uczestniczy – na przykład 60. rocznica wybuchu Powstania to domena władz Warszawy.

Najbliższa uroczystość – już w maju – to rocznica walk 2 Korpusu o Monte Cassino. Obchody odbędą się w kraju i we Włoszech, dokąd ma polecieć samolotem Prezydenta RP kilkusetosobowa delegacja żołnierzy gen. Andersa. W programie przewidywana jest między innymi audiencja generalna u Ojca Świętego. W specjalnie przygotowywanym numerze „Kombatant” dokładnie przedstawi uroczyste obchody rocznicy Bitwy.

Bożena MATERSKA

Fot. B. Materska

STEFAN WYSOCKI – hm., przewodniczący Rady Naczelnej i kapelan Stowarzyszenia Szarych Szeregów.

Do harcerstwa (do 49 harcerskiej drużyny kolejowej w Łowiczu) wstąpił jeszcze przed wojną. W konspiracji od przełomu lat 1942-1943. Drużynowy patroli Zawiszaków a potem Szkół Bojowych, uczestnik wielu akcji z zakresu tzw. małego sabotażu.

W marcu 1945 r. brał udział w odbiciu z więzienia w Łowiczu osiemdziesięciu osób aresztowanych przez NKWD.

Po wojnie organizował w Łowiczu pracę harcerską. W 1947 r. uzyskał stopień instruktorski podharcemistrza. Kiedy dwa lata później wstąpił do seminarium, władze harcerskie usunęły go z organizacji.

Apel Centralnej Biblioteki Wojskowej

Centralna Biblioteka Wojskowa, która jest największą i najstarszą księżnicą Wojska Polskiego, w czerwcu br. obchodzić będzie jubileusz 85-lecia.

Dzięki bezinteresownej pomocy ofiarodawców – instytucji, stowarzyszeń i osób prywatnych w ciągu ostatnich piętnastu lat zbiory biblioteki wzbogaciły się o blisko 100 tys. jednostek bibliotecznych. Są wśród nich unikalne pamiątki po żołnierzach polskich, uczestnikach walk o niepodległość w latach I i II wojny światowej.

Wszystkim, którzy przyczynili się do wzbogacenia naszych zbiorów składam wyrazy głębokiej wdzięczności i uznania.

Jednocześnie zwracam się z apelem o dalsze nadsyłanie lub bezpośrednie przekazywanie oryginalnych, historycznych dokumentów wojskowych (instrukcji, rozkazów, legitymacji służbowych, fotografii, ulotek, plakatów, szkiców i map) oraz rzadkich książek i czasopism o tematyce wojskowej.

Jestem głęboko przekonany, że wspólnym wysiłkiem możemy znacznie wzbogacić dokumentację obrazującą zarówno historię, jak współczesność Wojska Polskiego.

Dyrektor CBW
plk dr Andrzej Wesołowski

adres: 04-041 Warszawa, ul. Ostrobramska 109
www.cbw.wp.mil.pl e-mail: cbw@wp.mil.pl
fax 681 69 40, tel. 681 73 86, 673 76 59

Dobra wiadomość

Zgodnie z art. 7 ustawy z 11 października 2002 roku *o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych* („Dziennik Ustaw” z 2002, Nr 181, poz. 1515 – jej pełny tekst opublikowaliśmy w „Kombatancie” nr 11/2002) – książki inwalidy wojennego (wojskowego) wystawione przed dniem wejścia w życie tej ustawy, zachowują ważność przez okres dwóch lat. Termin ten upływa **15 listopada br.**

Dla osób represjonowanych sprawy związane z wymianą reguluje *Rozporządzenie ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej z 11 marca 2003 roku w sprawie trybu wydawania i anulowania legitymacji osoby represjonowanej, dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru legitymacji osoby represjonowanej*. Zostało ono opublikowane w „Dzienniku Ustaw” Nr 61 z 10 kwietnia 2003 roku. Osobie, która ma przyznaną rentę inwalidy wojennego, legitymację wymienia - na wniosek zainteresowanego – organ rentowy, który tę rentę przyznał.

Wymiana „książki inwalidy wojennego” na „legitymację osoby represjonowanej” budzi niepokój wśród represjonowanych. 3 grudnia ub. roku kierownik Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Turski zwrócił się do ministra zdrowia z prośbą o wprowadzenie zmian w ustawie *o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*. Zmiany te polegałyby na wpisaniu osób represjonowanych jako uprawnionych do korzystania ze świadczeń zgodnie z art. 12 ust. 2, pkt 1 ustawy kombatantkiej oraz wpisaniu legitymacji osób represjonowanych jako uprawniającej do korzystania ze świadczeń zdrowotnych, w tym z bezpłatnych leków. Z podobnym pismem do Ministerstwa Zdrowia wystąpiły: Zw. Sybiraków, Zw. Inwalidów Wojennych RP i Zw. Ociemniałych Żołnierzy RP.

Poniżej drukujemy list ministra Leszka Sikorskiego, skierowany w powyższej sprawie do Zw. Sybiraków. Adresat listu, prezes Ryszard Reiff, przesyłając go do wiadomości ministrowi Janowi Turskiemu, napisał m.in.: *Z wielką radością dzielę się wiadomością o pozytywnym rozpatrzeniu naszej prośby w sprawie dotyczącej bezpłatnych leków dla „osób represjonowanych”. Wyraźnie o tym pisze minister zdrowia. (...) Kamień spadł z serca.*

B.M.

Warszawa, 19 lutego 2003 r.

Pan
Ryszard Reiff
Prezes
Związku Sybiraków

Szanowny Panie Prezesie

W odpowiedzi na pismo Pana Prezesa z dnia 12 stycznia br. sygn. ZG/1a/04, dotyczące uprawnień z zakresu ochrony zdrowia dla Sybiraków posiadających legitymację osoby represjonowanej, uprzejmie informuję, iż obecnie w Ministerstwie Zdrowia opracowywana jest szeroka nowelizacja ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

W projekcie nowelizacji zostały również uwzględnione postulaty zgłoszone w piśmie Pana Prezesa dotyczące wprowadzenia do ustawy pojęcia „osoby represjonowanej” oraz został uregulowany tzw. otwarty system dostępu do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, co również przyczyni się do ich lepszego dostępu dla inwalidów wojennych i wojskowych, w tym dla Sybiraków.

Ponadto uprzejmie informuję, iż przedmiotowy projekt w ramach konsultacji międzyresortowych i społecznych zostanie przekazany do zaopiniowania również Panu Prezesowi i jednocześnie wyrażam nadzieję, że wzajemna współpraca przyczyni się do poprawy sytuacji inwalidów wojennych i wojskowych w zakresie dostępu do ochrony zdrowia.

Z poważaniem
Minister Zdrowia
Leszek Sikorski

Proponuję zacząć naszą rozmowę od kilku ogólnych wiadomości o OZŻBCh.

– Jako samodzielna organizacja kombatantów działamy od września 1992 r. Na czele Zarządu Głównego stanął Komendant Główny Batalionów Chłopskich, gen. Franciszek Kamiński. Wezwał on wszystkich swoich żołnierzy do wstępowania w nasze szeregi. Niestety, nie wszyscy rozkazu posłuchali. W Lublinie działało już Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy BCh Okręg IV, a w Krakowie Małopolski Związek Żołnierzy VI Okręgu BCh. Najwięcej kolegów pozostało nadal w środowisku żołnierzy BCh przy Zarządzie Głównym Związku Kombatantów RP i b. Więźniów Politycznych (dawny ZBoWiD). Powołano wprawdzie Radę Współdziałania i opracowano jej regulamin, ale działania te nie przyniosły pożądaných owoców.

Dziś nie ma już większego znaczenia przynależność kombatanka czy partyjna bechowca. Najważniejsze jest to, co każdy z nas robi dla utrwalenia prawdy i pamięci o wsi walczącej w latach 1939–1945 o Polskę wolną i demokratyczną, prawdy o losach rodaków w latach wojny i okupacji oraz to, jak przekazuje te szczytne tradycje młodemu pokoleniu. I równie ważne jest to, co wszyscy robimy dla polepszenia warunków bytowych, zdrowotnych, socjalnych każdego kombatanta potrzebującego pomocy.

Jesteśmy dumni, że należeliśmy do BCh

Rozmowa z prezesem Ogólnopolskiego Związku Żołnierzy Batalionów Chłopskich Stanisławem Ozonkiem

Nasze szeregi – niestety – szybko ostatnio topnieją. Pozostało nas w OZŻBCh już tylko 5,5 tys., jestem bardzo zadowolony z naszej aktywności.

Jakie szczególne cechy charakteryzowały Bataliony Chłopskie.

– Może to zabrzmieć nieskromnie, pragnę jednak mocno podkreślić, że jesteśmy dumni z tego, że należeliśmy do tej armii. Dumni z jej rozlicznych bojowych, oświatowych, kulturalnych i humanitarnych dokonań dla dobra wsi polskiej i całej Ojczyzny. Dumni i z tego, że kiedy z trudu i znoju żołnierzy Polska znów powstała by żyć, przypadł nam historyczny nakaz odbudowy kraju ze zniszczeń. I nigdy nie wystawialiśmy za to rachunków.

I mamy drugi wielki powód do dumy – że służyliśmy pod wodzą naszego Komendanta Głównego Franciszka Kamińskiego, legendarnego generała dywizji, kawalera Orderu Orła Białego, honorowego obywatela miasta Zamościa i stołecznego miasta Warszawy, przyjętego ostatnio przez Kościół katolicki do panteonu Wielkich Polaków w Archikatedrze Warszawskiej.

Źródłem niewyczerpanych sił potrzebnych do tej walki i tej pracy było nasze wychowanie, w szczególności w Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”. Dzięki świetnym „wiciarzom” szybko wyrosła w okupowanym kraju formacja zbrojna licząca 160 tys. zaprzysiężonych żołnierzy BCh i 20 tysięcy członkiń Ludowego Związku Kobiet. Nie było w całej okupowanej Europie takiej drugiej armii, składającej się z chłopów, dowodzonej przez chłopów i przez chłopskiego komendanta. U nas nie było zdrad, wsyp ani de-

nuncjacji, nikt nie splamił sobie rąk bratnią krwią. U nas była szczerłość, uczciwość i życzliwość, przyjaźń, solidarność i poświęcenie. Bataliony Chłopskie to „Wici” czasu wojny.

Bardzo niepokoi nas, że tak szybko zamiera etos Polaka – patrioty, obrońcy substancji społecznej i narodowej. Dlatego tak głośno wołamy o powrót do wychowania młodych pokoleń w duchu wiciowych idei i wartości. Dużo uwagi poświęcamy więzi ze 155 szkołami podstawowymi i średnimi mającymi za patrona Bataliony Chłopskie, gen. Franciszka Kamińskiego lub innych działaczy ruchu ludowego i dowódców BCh.

Ogólnopolski Związek Żołnierzy BCh obchodził ostatnio bardzo uroczysto 60. rocznicę Powstania Zamojskiego.

– Znamy tragizm wysiedleń, zagłady oraz toczone z determinacją walki obronne Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej, miejsca bitew i bojów pod Wojdą, Zaborecznem, Różą, Długim Kątem, Lasowcami oraz w setkach innych miejscowości. Z należnym szacunkiem wspominamy uczestników tych walk, oddajemy hołd pamięci tysięcy zamordowanych mieszkańców Zamojszczyzny. A jednocześnie mamy do czynienia z zamazywaniem i fałszowaniem historii.

Przykładów jest wiele. Oto jeden z nich: już w latach 50. umieszczono na Grobie Nieznanego Żołnierza tablicę z napisem: „Wojda 30 XII 1942 – Zaboreczno 1 II 1943 r.”. W 1991 r., w ramach tak zwanej dekomunizacji, tablicę zdjęto i zawieszono inną z napisem: „Zamojszczyzna 30 XII 1942 – 5 II 1943”. Dlaczego? I przykład następny: byliśmy drugą armią Polskiego Państwa Podziemnego, ważnym członem Armii Krajowej. To dlaczego na pomniku ku chwale Pol-

skiego Państwa Podziemnego nie ma nawet najmniejszej wzmianki o Batalionach Chłopskich?

Jesteśmy głęboko przekonani, że wieś walcząca w czasie drugiej wojny światowej o wolność i demokrację musi mieć w stolicy pomnik chwały. I od 5 lat władze tego miasta ciągle odmawiają nam lokalizacji takiego pomnika. *Chłopom przewróciło się w głowie* – słyszałem komentarz jakiegoś ćwierćinteligenta. Inny zapytał: *Czy na wsi nie ma już miejsca na pomniki? Czy możemy się czuć dobrze w tej sytuacji? Na szczęście prezydent miasta stołecznego Warszawy potwierdził, że „wieś walcząca powinna mieć swój pomnik w Stolicy”.*

Panie Prezesie, rozumiem i podzielam gorycz żołnierzy BCh. Ale może już wystarczy tych przykładów. Jak się układają stosunki bechowców i waszego Związku z innymi związkami kombatanckimi?

– Myślę, że nie ma podstaw do narzekania. Większość naszych członków ostatni rok swej działalności konspiracyjnej spędziła w szeregach Armii Krajowej. Odbywamy częste rozmowy z władzami Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Prezes Stanisław Karolkiewicz nigdy nie ukrywa swojego szacunku dla wielkiego patriotyzmu wsi polskiej, bez której pomocy nie utrzymałby się żaden oddział partyzancki. No, bo kto by go wyżywił i przyjął pod swój dach. 5 sierpnia ub.r. odbyło się spotkanie przedstawicieli władz naczelnych ŚZŻAK i OZZBCh, w czasie którego dokonano wymiany informacji i zadeklarowano wolę ścisłego współdziałania. Z prezesem ZKRPIBWP generałem Wacławem Szklarskim również dochodzi do częstych spotkań. Przedstawiciele tego Związku biorą udział w naszych uroczystościach, my – w ich uroczystościach.

To może jeszcze ostatnie, bardzo aktualne pytanie: Czy potrzebna jest zmiana ustawy kombatanckiej?

– Ciągle „grzebanie” w ustawie kombatanckiej budzi w nas komba-

tantach coraz większą złość i gorycz. Ale mimo to potrzebna jest jeszcze jedna, chyba już 24. nowelizacja. Oczywiście nie po to, żeby odebrać kombatanantom jakąś część honoru i uprawnień. Konieczne jest klarowne doprecyzowanie, kto i jak będzie wyliczał 10-procentowy dodatek kombatancki i kto odpowiada w praktyce za realizację wszystkich zapisów w sprawie opieki socjalnej i zdrowotnej.

I rzecz moim zdaniem chyba jeszcze ważniejsza, chodzi o klarowne doprecyzowanie artykułu 21 ustawy. Od początku protestowaliśmy i nadal protestujemy przeciwko zaliczeniu Milicji Obywatelskiej w całości do formacji zbrodniczych. W latach 1945–1947 trwała ostra walka o władzę w Polsce prowadzona głównie przez jedyną wówczas partię opozycyjną, jaką było Polskie Stronnictwo Ludowe i ściśle współdziałający z nim Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Przypomnę, że 80% delegatów na Kongres PSL obradujący w styczniu 1946 r. to byli żołnierze BCh. Polskie Stronnictwo Ludowe i ZMW „Wici” kierowały do tworzących się wówczas struktur władz swoich ludzi, bo chciały wygrać wybory w styczniu 1947 r. i odebrać władzę komunistom. Nikt nie przewidział, że wybory zostaną aż tak sfałszowane.

Był specjalny rozkaz Komendanta Głównego BCh Franciszka Kamińskiego o wchodzeniu do organów MO. Tych ludzi w absolutnej większości wyrzucono z milicji w latach 1946–1948. Nie wolno im obecnie odbierać honoru. Ludziom kierowanym do MO przez organizacje niepodległościowe trzeba jak najszybciej i bez zbędnej biurokracji zwrócić honor i legitymacje wraz z przeprosinami. I nie wymagać, żeby udowodnili, przez kogo zostali tam skierowani. Pozostali niech przedstawiają zaświadczenia z IPN, że ich kartoteka nie jest obciążona.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał Adam DOBRONSKI

Kalendarium kombatanckie

23 września we Wrocławiu w Klubie ŚOW odbył się XIV Zjazd Delegatów Związku Inwalidów Wojennych RP Okręgu Dolnośląskiego. Podczas posiedzenia wybrano władze: prezesem Zarządu Okręgu został ponownie Czesław Długosz a przewodniczącym Okręgowej Komisji Rewizyjnej ponownie Janusz Lichterowicz. Prezes ZIW RP Marian Kazubski wręczył działaczom Złote i Srebrne Honorowe Odznaki ZIW RP oraz medale „Zwycięska Nike”. Medale otrzymali m.in.: marszałek województwa dolnośląskiego Henryk Gołębiowski, prezes ZO ZKRPIBWP Jan Żuławiński, prezes ZO OZZBCh Jan Paluchniak.

25 września w Poznaniu ŚZŻAK Okręg Wielkopolska zorganizował, opracowaną przez Komisję Historyczną Zarządu, sesję popularnonaukową „Dzieło i Pamięć”. Jej celem było przypomnienie działań bojowych i organizacyjnych Komendanta ZWZ i Dowódcy AK – Stefana Roweckiego i jego związków z Wielkopolską. W konferencji uczestniczyło kilkanaście delegacji poznańskich szkół.

26 września w Częstochowie odbyły się uroczyste obchody Dnia Polskiego Państwa Podziemnego oraz 64. rocznicy powstania Szarych Szeregów. Po mszy św. w kościele pw. Najświętszego Imienia Maryi, na Placu Pamięci Narodowej przeprowadzono Apel Poległych i złożono kwiaty. Uroczystości zakończyło harcerskie ognisko.

26 września w Opolu staraniem Zespołu ds. Współpracy Żołnierzy Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich zorganizowano uroczystość z okazji Dnia Podziemnego Państwa Polskiego. Po mszy św. w intencji Ojczyzny, przed Pomnikiem AK odbył się Apel Poległych i złożono kwiaty. W Publicznej Szkole Podstawowej nr 29 im. Armii Krajowej odbyła się akademia, podczas której zapoznano zebranych z historią Podziemnego Państwa Polskiego, a chór kombatancki „Echo” zaśpiewał kilka pieśni patriotycznych i żołnierskich.

27 września w Dębicy w 64. rocznicę powstania Podziemnego Państwa Polskiego została odprawiona uroczysta msza św. w intencji poległych żołnierzy polskich i partyzantów. Następnie uczestnicy udali się na Cmentarz Wojenny, gdzie poświęcono symboliczny grób dowódcy Zgrupowania AK „Deser” mjr. Adama Lazarowicza. Organizatorem było Środowisko 5 Pułku Strzelców Konnych AK w Dębicy.

Ciąg dalszy na str. 17

Decyzją kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 26 lutego 2004 r. wprowadzone zostały zasady i kryteria przyznawania środków finansowych budżetowej dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów zadań realizowanych przez jednostki nie zaliczone do sektora finansów publicznych, w tym fundacje i stowarzyszenia. Poniżej drukujemy pełny tekst Załącznika nr 1 do tej Decyzji.

ZASADY I KRYTERIA

przyznawania środków finansowych budżetowej dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów zadań realizowanych przez jednostki nie zaliczone do sektora finansów publicznych, w tym fundacje i stowarzyszenia

W Urzędzie obowiązują następujące zasady i kryteria przyznawania oraz sposób rozliczania środków finansowych budżetowej dotacji celowej, będących w dyspozycji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, na finansowanie lub dofinansowanie kosztów zadań zleconych do realizacji jednostkom nie zaliczonym do sektora finansów publicznych w tym fundacjom i stowarzyszeniom - art. 69 ust. 4 pkt 1 lit. d *ustawy o finansach publicznych*:

1. Środki dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów zadania zleconego do realizacji uprawnionej jednostce przekazywane są na podstawie umowy.

2. Podstawowym kryterium przyznania dotacji jest merytoryczna zasadność oferty i jej zgodność z zadaniami określonymi w *ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.)*, *rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 października 2001 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania i organizacji Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych*, *ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. Nr 193, poz. 1891)*.

3. Dotacja może być przeznaczona na realizację następujących zadań:

3.1 organizacja krajowych i zagranicznych zjazdów i uroczystości środowisk kombatanckich oraz ofiar wojny i ofiar represji.

W ramach powyższego zadania Urząd może finansować lub dofinansować koszty:

- a) oprawy artystycznej uroczystości;
- b) druku plakatów i zaproszeń;
- c) zakupu kwiatów;
- d) wynajmu sali i nagłośnienia;
- e) przewozu uczestników;
- f) wyżywienia i zakwaterowania uczestników;
- g) inne koszty związane z organizacją uroczystości.

Finansowanie lub dofinansowanie kosztów wyjazdów na obchody i uroczystości rocznicowe odbywa się na następujących zasadach:

a) finansowanie lub dofinansowanie kosztów wyjazdów na obchody i uroczystości rocznicowe (w których biorą udział kombatanci – uczestnicy walk na danym terenie, zrzeszeni w różnych stowarzyszeniach i związkach kombatanckich), odbywa się na podstawie ustaleń dokonanych na posiedzeniach komitetów organizacyjnych;

b) organizatorzy uroczystości są zobowiązani do ubezpieczenia wszystkich uczestników wyjazdu.

3.2 upamiętnianie miejsc historycznych wydarzeń, czynów zbrojnych i innych form działalności niepodległościowej, męczeństwa i represji, a także upamiętnianie osób związanych z tymi wydarzeniami.

W ramach powyższego zadania Urząd finansuje lub dofinansowuje:

a) upamiętnianie miejsc historycznych wydarzeń walk i męczeństwa oraz osób związanych z tymi miejscami w formie pomników, obelisków, tablic, epitafiów;

- b) renowację pomników, obelisków, tablic;
- c) zakup i konserwację sztandarów;
- d) bicie medali pamiątkowych;
- e) zbieranie w terenie dokumentacji czynów zbrojnych i innych form działalności niepodległościowej.

4. Dotacja w szczególności nie może być przeznaczona na:

- a) spłatę zaległych zobowiązań wnioskujących organizacji i instytucji;
- b) bieżące koszty funkcjonowania organizacji lub instytucji nie związane z realizacją zadania (np. czynsz, energia elektryczna, opłaty telefoniczne);
- c) wynagrodzenia (składki na ubezpieczenie społeczne i inne pochodne od wynagrodzeń) oraz premie i nagrody;
- d) tworzenie nowych organizacji i instytucji;
- e) koszty zakupu nieruchomości;
- f) koszty przejazdów i posiedzeń organów statutowych organizacji;
- g) imprezy objazdowe i wycieczki;
- h) koszty obsługi Wojewódzkich Rad Kombatanckich;
- i) zjazdy sprawozdawczo-wyborcze organizacji;
- j) odznaczenia wewnątrzorganizacyjne.

5. Dotacja nie może być przyznana, gdy realizacja zadania zakłada w przyszłości konieczność stałego finansowania lub dofinansowania tego zadania ze środków budżetu Urzędu.

6. Zleceniobiorca, który otrzymał dotację i wydatkował przyznane środki niezgodnie z przeznaczeniem lub nie rozliczył ich zgodnie z umową, nie może ubiegać się o przyznanie dotacji przez kolejne 3 lata.

7. Oferty dotyczące przyznania dotacji na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji zadania składane są w Departamencie Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych, za pośrednictwem zarządów głównych podmiotów składających ofertę. Rozpatrywane będą wyłącznie oferty złożone na druku stanowiącym załącznik nr 1 do *rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania*.

Oferta dotycząca zadania określonego jako upamiętnianie miejsc historycznych wydarzeń walk i męczeństwa oraz osób związanych z tymi miejscami w formie pomników, obelisków, tablic, epitafiów powinna zawierać także:

- a) pisemną opinię Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa;
- b) pisemną zgodę właściciela terenu lub budynku, na którym będzie się znajdował obiekt;
- c) projekt wykonawczy.

Rozpatrywane będą wyłącznie oferty zawierające wszystkie wymagane dokumenty.

8. W razie potrzeby Dyrektor Departamentu Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych może wystąpić do oferenta o przedłożenie dodatkowych dokumentów lub informacji niezbędnych do właściwej oceny oferty.

9. Dyrektor Departamentu Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych po przeprowadzonej analizie i potwierdzeniu przez Głównego Księgowego środków przeznaczonych na dotacje celowe przedkłada Kierownikowi Urzędu ofertę wraz z przedłożeniem zawierającym propozycję wysokości kwoty dotacji. Kierownik Urzędu, po akceptacji oferty, określa wysokość dotacji. Departament Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych przygotowuje parafowaną przez adwokata/ radcę prawnego Urzędu umowę do podpisu przez Zleceniobiorców, Głównego Księgowego oraz Kierownika Urzędu.

W przypadku negatywnego rozpatrzenia oferty, oferent jest informowany pisemnie o odmowie udzielenia dotacji.

10. Oferty wraz z kompletną dokumentacją należy składać w Departamencie Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych, oddzielnie na każde zadanie, w terminach określonych w opublikowanych przez Urząd ogłoszeniach otwartych konkursów ofert zamieszczonych w zależności od rodzaju zadania w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim lub lokalnym oraz Biuletynie Informacji Publicznej, a także w siedzibie Urzędu.

11. Obsługę administracyjną związaną z rozpatrywaniem ofert i rozliczaniem dotacji realizuje Departament Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych.

12. Wydział Budżetowo-Księgowy Urzędu przekazuje dotację na konto Zleceniobiorcy, zgodnie z zawartą umową na podstawie dyspozycji podpisanej przez Dyrektora Departamentu Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych.

13. Departament Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych sprawuje nadzór nad realizacją zadań finansowanych lub dofinansowywanych z budżetu Urzędu oraz przeprowadza (lub zleca upoważnionym organom) kontrolę prawidłowości wykorzystania przyznanych dotacji. ■

U góry: Młodzieżowy zespół Domu Kultury w Kocku pod dyrekcją Barbary Obroślak śpiewa przed pomnikiem gen. Kleeberga w czasie uroczystości rocznicowych.

U dołu: Na comiesięcznym spotkaniu. Od lewej siedzą: Kazimierz Anteck i Tadeusz Kostia z małżonką

KLEEBERCZ

W bitwie pod Kockiem stoczonej w pierwszych dniach października 1939 roku brało udział 17 tysięcy żołnierzy gen. Franciszka Kleeberga.

Po 1956 roku, kiedy zakończył się okres stalinizmu i wzajemne kontakty żołnierzy II Rzeczypospolitej przestały być traktowane jak przestępczy spisek przeciwko władzy ludowej, byli uczestnicy bitwy zaczęli powoli łączyć się w grupy, których celem było gromadzenie dokumentów, pamiątek, wspomnień, a także roztożenie opieki nad grobami poległych kolegów.

W Warszawie, Łodzi, Lublinie i Poznaniu do grup takich zgłosiło się prawie półtora tysiąca osób. Najliczniejsze i najbardziej aktywne było środowisko warszawskie, głównie dlatego że skupiło żyjących wówczas wyższych oficerów, pełniących podczas bitwy funkcje dowódcze.

Praca środowiska Kleeberczyków przyniosła wymierne efekty. Dzięki współdziałaniu z władzami centralnymi i terenowymi uporzędkowano cmentarze wojenne, zbudowano w Kocku pomnik generała, wzniesiono imponujący dom kultury w Woli Gułowskiej po-

Pierwszy z lewej Edward Lizończyk. Na spotkania przychodzi również kilka osób ściśle związanych ze Środowiskiem. Córką Kleeberczyka jest Lucyna Mazur (w środku); obok Irena Godycka

YCY' 2004

święcony pamięci czynu bojowego Kleeberczyków, ośmiu szkołom, a także Mińsko-Mazowieckiej Brygadzie Obrony Terytorialnej oraz wielu ulicom i placom nadano imię gen. Kleberga. Zgromadzono liczne pamiątki, dokumenty i relacje. W każdej uroczystości obchodzonej rocznicy bitwy uczestniczą rzesze mieszkańców Podlasia i Lubelszczyzny. Organizowane są biegi szlakiem walk SGO „Polesie” oraz szkolne konkursy historyczne.

Obecnie środowisko Kleeberczyków liczy łącznie niewiele ponad stu członków. Ich wolą jest kontynuowanie działalności tak długo, jak długo to będzie możliwe. Od prawie pół wieku – regularnie, w każdy drugi poniedziałek miesiąca – spotykają się w gościnnych progach Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, by przy kawie i ciasteczkach wspominać lata żołnierskich powinności.

Nie zamierzają z tego rezygnować, choćby pozostało ich tylko dwóch.

Władysław MATKOWSKI

Zdjęcia: Bożena Materska

Poczet sztandarowy Środowiska Żołnierzy Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie”

W każdy drugi poniedziałek miesiąca do gmachu Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie przychodzi około dwudziestu osób

Cmentarz wojenny w Kocku. Podczas uroczystości rocznicowych przed grobem gen. Kleberga wartę zaciągają harcerze i żołnierze. Na pierwszym planie ufundowany przez społeczność dzwon „Franciszek”

Spotkania prowadzi prezes Środowiska Władysław Matkowski. Od lewej siedzą: Włodzimierz Marszałek, Zbigniew Ścibor-Rylski i Kazimierz Łodziński

Organizacja pożytku publicznego

W „Kombatancie” z grudnia 2003 roku mecenas Marek Surmański zaprezentował ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa ta w istotny sposób może zmienić i ułatwić działalność tych organizacji społecznych, które zdecydują się ubiegać o status organizacji pożytku publicznego i uzyskają stosowny wpis do Krajowego Rejestru Sądowego. Dziś chcemy jeszcze raz przybliżyć podstawowe informacje o tym, jakie konsekwencje ma uzyskanie przez stowarzyszenie lub fundację tego statusu.

Organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa, w tym stowarzyszenie lub fundacja jeżeli m.in.:

- prowadzi działalność na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy wyodrębnionej ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- nie prowadzi działalności gospodarczej albo prowadzi ją w rozmiarach służących realizacji celów statutowych;
- cały dochód przeznacza na działalność pożytku publicznego;
- posiada statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego, który mu nie podlega w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru; osoby wchodzące w skład organu kontrolnego nie mogą być powiązane rodzinnie lub być zatrudnione przez osoby wchodzące w skład organu zarządzającego;
- posiada statut, w którym przewidziane są ograniczenia dotyczące wykorzystywania majątku organizacji oraz dokonywania zakupów od podmiotów związanych z członkami organizacji;
- sporządza roczne sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności oraz podaje je do publicznej wiadomości;
- sporządza i ogłasza roczne sprawozdanie finansowe także wówczas, gdy obowiązek jego sporządzenia oraz ogłoszenia nie wynika z przepisów o rachunkowości;
- przekazuje wyżej wymienione sprawozdania ministrowi gospodarki, pracy i polityki społecznej.

Minister gospodarki, pracy i polityki społecznej sprawuje nadzór nad organizacjami pożytku publicznego i ma wobec nich uprawnienia kontrolne, które może wykonywać także za pośrednictwem wojewodów.

O status organizacji pożytku publicznego może się ubiegać organizacja prowadząca działalność przynajmniej w jednym z poniższych zakresów:

- pomocy społecznej;
  - działalności charytatywnej;
  - podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
  - ochrony i promocji zdrowia;
  - działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
  - działalności wspomagającej rozwój społeczności lokalnych;
  - nauki, edukacji, oświaty i wychowania;
  - kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
  - porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
  - upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
  - pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- Każda organizacja kombatancka znajdzie na tej liście coś, co będzie związane z jej statutową działalnością i da podstawę do ubiegania się o wpis do rejestru.

Konsekwencją uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego

jest prawo do korzystania z poniższych przywilejów:

- użytkowanie nieruchomości na preferencyjnych warunkach;
- prawo do otrzymywania jednego procenta podatku dochodowego od osób fizycznych;
- zwolnienie od: podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości, opłat od czynności cywilnoprawnych (np. umów), opłat skarbowych i sądowych w odniesieniu do prowadzonej działalności pożytku publicznego;
- możliwość nieodpłatnego informowania o prowadzonej działalności poprzez jednostki publicznej radiofonii i telewizji;
- korzystanie z pracy poborowych skierowanych do odbycia służby zastępczej.

Po zapoznaniu się z powyższymi uprawnieniami uzyskiwanymi przez organizacje pożytku publicznego widać, że warto wystąpić do Krajowego Rejestru Sądowego o wpisanie stowarzyszenia lub fundacji jako organizacji pożytku publicznego.

Według danych resortu sprawiedliwości w styczniu br. w KRS-ie zarejestrowało się 5 podmiotów, a sam proces rejestracji trwał najwyżej tydzień. Aktualnie zarejestrowanych jest już 60 organizacji pożytku publicznego.

W artykule wykorzystano materiały Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Krzysztof P. SKOLIMOWSKI
Dyrektor Departamentu
Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych

Wyrok
w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, dnia 9 marca 2004 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jerzy Stępień – przewodniczący
Wiesław Johann
Ewa Łętowska
Marek Mazurkiewicz
Bohdan Zdziennicki – sprawozdawca,

protokolant: Dorota Raczkowska-Paluch,

po rozpoznaniu, z udziałem wnioskodawców, Sejmu i Prokuratora Generalnego, na rozprawie w dniu 9 marca 2004 r., wniosku Grupy Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej o zbadanie zgodności :

1) art. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 lit. b ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych oraz ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 154, poz. 1788) z art. 2, art. 5 i art. 19 Konstytucji,

2) art. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2002 r., Nr 4, poz. 34) z art. 2 i art. 19 Konstytucji,

o r z e k a:

1. Art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych oraz ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 154, poz. 1788):
a) jest niezgodny z art. 19 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
b) jest zgodny z art. 2 i nie jest niezgodny z art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Art. 1 pkt 2 lit. b ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 19 i nie jest niezgodny z art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Art. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2002 r. Nr 4 poz. 34) jest zgodny z art. 2 i art. 19 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Jerzy Stępień, Wiesław Johann, Ewa Łętowska, Marek Mazurkiewicz, Bohdan Zdziennicki

„Dziennik Ustaw” Nr 46 z 2004 r., poz. 444

Komunikat prasowy po rozprawie w sprawie konstytucyjności przepisów ograniczających uprawnienia kombatanckie

9 marca 2004 r. o godz. 10.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek grupy posłów na Sejm w sprawie konstytucyjności przepisów nowelizujących *ustawę z dnia 24 stycznia 1991 roku o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego*, ograniczających uprawnienia kombatanckie.

Trybunał orzekł, że **art. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 lit. b ustawy z 14 grudnia 2001 r. nowelizującej m.in. ustawę o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego są zgodne z art. 2 i nie są niezgodne z art. 5 Konstytucji. Art. 1 pkt 1 lit. b tejże ustawy jest natomiast niezgodny z art. 19 Konstytucji. TK orzekł także, że art. 4 ustawy z 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami transportu publicznego oraz o zmianie innych ustaw jest zgodny z art. 2 i art. 19 Konstytucji.**

Trybunał uznał, że wstrzymanie waloryzacji dodatku kombatanckiego – przywileju nierozzerwalnie związanego z istotą

uprawnień kombatanckich - naruszało konstytucyjną gwarancję specjalnej opieki państwa nad weteranami walk o niepodległość (art. 19 Konstytucji).

Zdaniem TK usprawiedliwione było jednak zmniejszenie ryczałtu energetycznego (art. 1 pkt 2 lit. b ustawy nowelizacyjnej z 14 grudnia 2001 r.) oraz ograniczenie ulg komunikacyjnych (art. 4 ustawy nowelizacyjnej z 21 grudnia 2001 r.). Ulgi te nie były związane z istotą uprawnień kombatanckich. Ograniczenie tych uprawnień (przysługujących nie tylko kombatantom) było usprawiedliwione, ze względu na trudną sytuację finansów publicznych. Trybunał podkreślił także, że zasada ochrony praw nabytych nie ma charakteru bezwzględny. Dopuszczalne są modyfikacje przyznanych obywatelom praw, dokonywane ze względu na konieczność zachowania równowagi budżetowej.

Rozprawie przewodniczył Sędzia TK Jerzy Stępień, a sprawozdawcą był Sędzia TK Bohdan Zdziennicki.

Wyrok jest ostateczny, a jego sentencja podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw.

Królestwo Hiszpanii

(39,5 mln mieszkańców, członek NATO i Unii Europejskiej)

Hiszpania należy do krajów, które oficjalnie nie uczestniczyły w największym konflikcie zbrojnym XX w., jakim była II wojna światowa. Na jego losach ciąży natomiast wyraźnie piętno wojny domowej i trwająca w zasadzie do czasów współczesnych walka z baskijskimi separatystami. Spuścizną po epoce rządów gen. F. Franco stał się dla demokratycznych władz hiszpańskich między innymi problem praw weteranów pokonanej kilkuset tysięcznej armii republikańskiej.

Wbrew obiegowym opiniom, w Hiszpanii nie ma ustawy adresowanej do kombatantów i osób represjonowanych, nadającej im specjalny status, analogiczny do tego, jaki przewiduje polska ustawa o kombatantach z 1991 r. Podstawowym aktem prawnym, który miał uregulować uprawnienia hiszpańskich kombatantów była początkowo ustawa z 11 marca 1976 r. *o inwalidach wojennych uszkodzonych w służbie dla Ojczyzny (de Mutilados de Guerra por la Patria)*. Określała ona przywileje przysługujące osobom, które doznały trwałego uszczerbku na zdrowiu w wyniku udziału w misjach wojennych, pełnienia służby pokojowej w warunkach właściwych dla działań wojennych, uczestniczenia w zwalczaniu przestępstw wymierzonych przeciwko państwu lub wojsku, albo udziału w obronie jednostek do nich należących. Do wskazanych osób zaliczono:

- żołnierzy odbywających stałą lub czasową służbę wojskową, policjantów i członków organizacji o charakterze militarnym,
- osoby cywilne współpracujące z formacjami wojskowymi, policyj-

nymi i militarnymi i podlegające ich rozkazom,

- ofiary represji republikańskich,
- członków rodzin poległych kombatantów lub zmarłych inwalidów wojennych.

Aktem wykonawczym do ustawy był dekret królewski z 1 kwietnia 1977 roku zatwierdzający *Regulamin Korpusu Zasłużonych dla Ojczyzny Inwalidów Wojennych (Reglamento del Benemérito Cuerpo de Mutilados de Guerra por la Patria)*.

Chociaż ustawa z 1976 roku nie wyłączała w sposób jednoznaczny żołnierzy walczących po stronie Republiki, nie ubiegali się oni o umożliwiające korzystanie z przywilejów członkostwo w Korpusie Inwalidów. W związku z powyższym uprawnienia tej grupy kombatantów zostały uregulowane dekretemi królewskimi z lat 1976–1978, a potem ostatecznie odrębną ustawą z 26 czerwca 1980 roku *o rentach dla inwalidów kombatantów strony republikańskiej (sobre pensiones a los mutilados excombatientes de la zona republicana)*. Odrębnymi ustawami określono również prawa ofiar represji frankistowskich.

Z punktu widzenia politycznego rozliczenia skutków wojny 1936–1939 przełomowym aktem prawnym stała się ustawa z 22 października 1984 roku *o uznaniu praw i służby pełnionej przez osoby, które podczas wojny domowej były członkami sił zbrojnych, sił porządku publicznego oraz korpusu karabinierów Republiki (de reconocimiento de derechos y servicios prestados a quienes durante la guerra civil formaron parte de las Fuerzas Armadas, Fuerzas de Orden Publico y Cuerpo de Carabineros de la Republica)*.

Ustawa ta zniósła wcześniejszą dyskryminację tych uczestników wojny domowej w Hiszpanii, którzy wstąpili do armii i policji republikańskiej dopiero w trakcie działań wojennych. Jest ona jednym z aktów likwidujących skutki wojny domowej, luźniej związanym z ustawodawstwem kombatanckim. Dotyczy bowiem praw nabywanych w wyniku służby wojskowej lub w aparacie bezpieczeństwa (uznanie pełnionej służby, posiadanych stopni i prawa do świadczeń emerytalno-rentowych), a nie z tytułu udziału w konflikcie zbrojnym. Przyznanie tej grupie uczestników wojny domowej statusu żołnierzy hiszpańskich sił zbrojnych lub funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa musiało w konsekwencji przynieść także możliwość korzystania przez nią z uprawnień inwalidów wojennych.

Ze zbliżonych przywilejów, określonych jednak odrębnymi ustawami z 1976 i 1980 roku, mogli zatem korzystać m.in. wszyscy frankistowscy i republikańscy weterani wojny domowej 1936–1939, a ponadto żołnierze hiszpańskiej *Błękitnej Dywizji* walczącej na froncie wschodnim podczas II wojny światowej i uczestnicy akcji przeciwko działającym w Hiszpanii organizacjom terrorystycznym. Nie zdecydowano się jednak, pomimo zgłaszanych projektów, na przyznanie podobnych uprawnień członkom republikańskiego ruchu oporu Maquis.

Następnym posunięciem hiszpańskiego ustawodawcy było przyjęcie kolejnego aktu prawnego, który – wolny już od historycznych i politycznych uwarunkowań – uregulował sytuację współczesnych kombatantów. Począwszy od 1986 roku osoby, które doznały trwałego uszczerbku na

zdrowiu podczas pełnienia służby w siłach zbrojnych i korpusie bezpieczeństwa państwa otrzymują świadczenia na podstawie ustawy z 30 grudnia 1984 roku *o emeryturach i rentach urzędników i pracowników urzędów państwowych (ley de Clases Pasivas del Estado)*.

Sprawy inwalidów wojennych pozostawały początkowo w gestii Ministerstwa Wojska (Ministerio del Ejercito) i podległej mu Dyrekcji Korpusu Zasłużonych dla Ojczyzny Inwalidów Wojennych, a w terenie – prowincjonalnym szefostwom Korpusu (sprawy o charakterze wojskowym) i prowincjonalnym inspektoratom (sprawy cywilne). Powołany przez władze hiszpańskie Korpus Inwalidów (Benemerito Cuerpo de Mutilados de Guerra por la Patria) był szczególnie dbałością państwa o interesy osób, które doznały trwałego uszczerbku na zdrowiu podczas wykonywania zadań bojowych. Inwalidzi niezdolni do pełnienia służby wojskowej pozostawali jego członkami dożywotnimi, natomiast pozostali opuszczali go w momencie przejścia do rezerwy lub w stan spoczynku. Po zmianach, które nastąpiły w latach osiemdziesiątych Korpus Inwalidów został rozwiązany, a resort obrony przestał odgrywać tak znaczącą rolę w sprawach kombatanckich. Obecnie decyzje o przyznaniu rent inwalidzkich wydaje Wydział Rent Dyrekcji Generalnej Kadr Ministerstwa Wojska.

W Hiszpanii inwalidzi wojenni i ich rodziny posiadają szereg przywilejów. Poza rentami inwalidzkimi i dodatkami do pensji inwalidom przysługuje prawo do zatrudnienia w administracji publicznej lub w firmach państwowych na zarezerwowanych dla nich etatach, w tym na obsadzanych w drodze konkursu stanowiskach kierowniczych (5% zarezerwowanych stanowisk). Ponadto mają preferencje przy przyjmowaniu

do ośrodków: rehabilitacji fizycznej, pomocy społecznej, edukacyjnych, zawodowych i kulturalnych oraz w przydziale mieszkań pozostających w dyspozycji Ministerstwa Wojska.

Wdowom i dzieciom pozostającym po inwalidach wojennych i poległych żołnierzach przysługują emerytura i renty rodzinne. Ponadto synowie osób o tzw. całkowitym stopniu inwalidztwa i sieroty po poległych cieszą się pewnymi przywilejami przy wstępowaniu do akademii wojskowych i w trakcie nauki na uczelniach. Członkom rodzin osób o całkowitym stopniu inwalidztwa stwarza się możliwość wstąpienia w charakterze cywilnych funkcjonariuszy do służby w administracji wojskowej.

W Hiszpanii osoby, skazane na karę główną (tj. najwyższą dla danego przestępstwa) lub niższą połączoną z degradacją oraz usunięte z wojska, zostają pozbawione wszystkich przysługujących im uprawnień z wyjątkiem renty inwalidzkiej. Ponadto zaliczeni do tej grupy inwalidzi o całkowitym lub trwałym stopniu inwalidztwa – nie mający możliwości zarabiania na własne utrzymanie – oraz pozostali mający powyżej 65 lat otrzymują dodatkowo rentę dożywotnią. Pokazane przez nas uprawnienia i wykluczenia z możliwości korzystania z nich zaczerpnęliśmy z ustawy z 1976 r., inne hiszpańskie akty prawne regulują te kwestie w podobny sposób.

Oryginalność miejscowego prawa kombatanciego dostrzec można także w działającym w Hiszpanii Bractwie Weteranów Sił Zbrojnych (Hermandad de Veteranos de las Fuerzas Armadas). Organizacja ta zrzesza żołnierzy, w tym inwalidów wojennych, wszystkich rodzajów broni i działa pod patronatem króla Juana Carlosa.

Oprac. Jan P. SOBOLEWSKI

27 września w Warszawie odbyły się uroczystości z okazji 64. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Po mszy św. w Katedrze Polowej WP, uczestnicy zgromadzili się przed pomnikiem przy ul. Wiejskiej. Po przemówieniach prezesa ZG SZŻAK i prezydenta Warszawy odczytano Apel Poległych i oddano salwę honorową. Delegacje złożyły przed pomnikiem wieńce.

28 września w Olsztynie dla upamiętnienia 60. rocznicy mordu żołnierzy Armii Krajowej Oddziału „Kmicica” i jego dowódcy ppor. Antoniego Burzyńskiego w okolicach jeziora Narocz na Ziemi Wileńskiej, została wmurowana tablica epitafijna w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Po poświęceniu tablicy, wysłuchano okolicznościowego apelu i złożono kwiaty.

28 września w Olsztynie z inicjatywy miejscowego koła SZŻAK odbyła się uroczystość poświęcenia obelisku w hołdzie Poległym Żołnierzom Polskiego Państwa Podziemnego Armii Krajowej. Poświęcenia dokonał ks. bp Jacek Jezierski podczas mszy polowej na Cmentarzu Komunalnym. W uroczystości uczestniczyły poczty sztandarowe i delegacje kół terenowych SZŻAK, szkół imienia Armii Krajowej i harcerstwa. Obecni byli przedstawiciele władz wojewódzkich, władze Olsztyna i powiatu kętrzyńskiego.

29 września społeczeństwo Kielecczyzny uroczysto uczciło 59. rocznicę bitwy pod Gruszką-Józwikowem i pamięć walczących żołnierzy partyzanckiej I i II Brygady Armii Ludowej. Pod obeliskiem upamiętniającym to wydarzenie zgromadzili się przedstawiciele województw świętokrzyskiego i mazowieckiego, kombatanci AL, BCh, AK, żołnierze Wojska Polskiego oraz harcerze. Na uroczystości był obecny Leonid Rodionow, konsul generalny Federacji Rosyjskiej oraz przedstawiciele władz państwowych i samorządowych.

30 września w Warszawie w katedrze św. Floriana odbyła się msza św. celebrowana przez ks. bp Stanisława Kędziora z okazji 64. rocznicy powołania Prezydenta i Rządu RP na obczyźnie w Paryżu.

3 października w Nowosielcach, Zarszynie i Dukli w 59. rocznicę walk o Przełęcz Dukielską kombatanci oraz delegacje z Polski, Słowacji i Czech oddali hołd poległym żołnierzom z 38 Armii Ra-

Ciąg dalszy na str. 19

Pożyteczna narada

W Opolskim Urzędzie Wojewódzkim 18 lutego br. odbyła się szczególna narada programowa. Jej celem było podsumowanie rocznej działalności władz wojewódzkich Opolszczyzny na rzecz stowarzyszeń kombatanckich oraz nakreślenie zadań na bieżący rok.

Obrazy poprzedziła uroczystość wręczenia Odznaki Honorowej Sybiraka, nadawanej przez Zarząd Główny Związku Sybiraków, którą otrzymali: **Zdzisław Filingier, Edward Głowacki, Henryk Kosidło i Mieczysław Maślak**. Dekoracji dokonali wojewoda **Elżbieta Rutkowska** i **Juliusz Maria Krawacki** – prezes Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Związku Sybiraków w Opolu.

Gospodarzem spotkania była wojewoda **Elżbieta Rutkowska**. Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych reprezentowali **Krzysztof Skolimowski** – dyrektor Departamentu Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych oraz **Andrzej Mossakowski** – naczelnik Wydziału Spraw Socjalnych i Zdrowotnych.

W naradzie uczestniczyli m.in. wicemarszałek województwa opolskiego **Ewa Rurynkiewicz** i wicewojewoda opolski **Franciszek Stankala**. Obecni byli prezesi stowarzyszeń kombatanckich województwa opolskiego, pełnomocnicy starostów do spraw organizacji kombatanckich, dyrektorzy ośrodków pomocy społecznej.

Na wstępie wojewoda **Elżbieta Rutkowska** podkreśliła m.in., że w województwie opolskim ma miejsce duża integracja środowisk kombatanckich. W dużym stopniu przyczyniła się do niej Wojewódzka Rada Współdziałania Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Wicemarszałek **Ewa Rurynkiewicz** zapoznała zebranych z dokonaniami minionego roku na rzecz organizacji kombatanckich i zadeklarowała dalsze wspieranie działalności w zakresie opieki zdrowotnej, socjalnej oraz organizacji obcho-

dów świąt rocznicowych. Pełnomocnik wojewody do spraw kombatantów płk **Mieczysław Maślak** omówił poczynania Urzędu Wojewódzkiego i terenowej administracji samorządowej w rozwiązywaniu żywo-tych problemów kombatanckich. Zwrócił uwagę na to, iż nie udało się jeszcze w pełni zlikwidować zjawiska wyczekiwania kombatantów w kolejkach do lekarzy specjalistów. Przypomni-ał, iż zapisy Konstytucji nakazują otaczanie specjalną troską weteranów walk o niepodległość Ojczyzny. I dlatego Urząd Wojewody Opolskiego wspólnie z Urzędem Marszałkowskim, starostwami i ich pełnomocnikami podejmują w bieżącym roku działania na rzecz poprawy opieki zdrowotnej i socjalnej nad kombatantami i osobami represjonowanymi. Omawiając plan obchodów świąt państwowych i rocznicowych oraz ich organizację, zwrócił uwagę, iż przy takich okazjach nie należy zapominać o Kawalerach Orderu Virtuti Militari i Krzyża Grunwaldu.

Uczestnicy dyskusji odnieśli się w swoich wystąpieniach do przedstawionego projektu działania w bieżącym roku. Prezes Zarządu Okręgu Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych **Stefan Szelka** wskazał na potrzebę ściślejszego współdziałania powiatowych centrów pomocy rodzinie i pełnomocników starostów do spraw kombatantów z organizacjami kombatanckimi w zakresie kierowania kombatantów na leczenie sanatoryjne w ramach turnusów rehabilitacyjnych. Zwrócił także uwagę na konieczność, aby Departament Zdro-

wia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w swoich programach ujął nadzór nad szpitalami i ZOZ, tak aby w praktyce stosowane było pierwszeństwo w świadczeniach leczniczych na rzecz kombatantów.

Edward Głowacki (żołnierz 4 Pułku Pancernego „Skorpion” z 2 Korpusu gen. W. Andersa), który dotychczas mieszkał w Londynie, zaproponował, aby Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych podjął starania o przeniesienie do kraju pamiątek, które znajdują się w Instytucie Władysława Sikorskiego w Londynie.

Uczestnicy narady krytycznie ocenili udział młodzieży w świętach państwowych i rocznicowych. Zgłoszono postulat do Kuratorium Oświaty i Departamentu Edukacji Urzędu Marszałkowskiego, by w programach wychowawczych szkół uwzględnić współpracę z organizacjami kombatanckimi.

Mówiono o kłopotach niektórych organizacji kombatanckich, od których władze samorządowe żądają wysokich opłat za korzystanie z pomieszczeń biurowych.

Wypowiadali się także pełnomocnicy starostw do spraw kombatantów i powiatowych centrów pomocy rodzinie. **Bernard Klita** – dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich i **Bogumiła Myszyńska** – naczelnik Wydziału do Spraw Obywatelskich w Prudniku, która reprezentowała pełnomocnika starosty do spraw kombatantów – opowiadała o swojej współpracy z organizacjami kombatanckimi i szkołami na rzecz opieki nad kombatantami.

Mówili także o doświadczeniach w angażowaniu młodzieży starszych klas do opieki nad kombatantami w ramach wolontariatu.

Dyrektor **Krzysztof Skolimowski** odniósł się do poruszanych w dyskusji ważnych problemów opieki zdrowotnej dla kombatantów dając wykładnię rozwiązania w terenie przez powiatowe władze samorządowe. Zwrócił uwagę na potrzebę objęcia pomocą społeczną kombatantów i wdów po kombatantach przez samorządy terytorialne gmin i powiatów. Za jeden z trudnych problemów uznał zapewnienie organizacjom kombatanckim warunków do pracy w formie klubów kombatanta – przypomniał, że problemy te muszą być rozwiązywane w Urzędzie Wojewódzkim, Marszałkowskim i powiatach. Samorządy wszystkich szczebli powinny czuć, aby kombatanci mieli swoje poczesne miejsce w społeczności lokalnej.

Kończąc, dyrektor K. Skolimowski wysoko ocenił dorobek narady

Od lewej: pełnomocnik ds. kombatantów Mieczysław Maślak, prezes Juliusz Krawacki, wicemarszałek województwa Ewa Rurynkiewicz, wojewoda opolski Elżbieta Rutkowska, wicewojewoda Franciszek Stankala, dyrektor Krzysztof Skolimowski

podkreślając, iż jest to pierwsze z zaplanowanych w kraju spotkań poświęconych rozeznaniu potrzeb kombatantów w środowiskach lokalnych i przyjęcia programów ich realizacji. Podkreślił, iż jej rangę wyznacza udział wszystkich, którzy mają wpływ na jak najlepsze rozwiązywanie problemów nurtujących stowarzyszenia kombatanckie w gminach, powiatach i województwie.

Stefan SZELKA

Doroczne spotkanie

W nowej siedzibie Związku Ociemniałych Żołnierzy RP przy ul. Żwirki i Wigury w Warszawie 10 marca br. odbyło się posiedzenie Zarządu Głównego Związku.

Po otwarciu posiedzenia i przywitaniu gości omówiono wykonanie uchwał przyjętych w ubiegłym roku. Następnie jednogłośnie postanowiono nadać godność członka honorowego ZOŻ RP kilku zasłużonym dla Związku osobom, a wśród nich gen. dyw. **Marianowi Maindzie**, dowódcy Garnizonu Warszawa. Dzięki jego interwencji Związek otrzymał pomieszczenia biurowe w obiekcie wojskowym i może kontynuować swą działalność.

Na posiedzeniu zapadły uchwały w sprawach organizacyjnych, m.in. przyjęcie sprawozdania z działalności Związku i realizacji planu zamierzeń w ub.r., sprawoz-

dania finansowego oraz rocznego planu zamierzeń na rok 2004.

Podczas dyskusji wymieniono informacje o sytuacji w oddziałach. Prezes **Władysław Gołąb** powiadomił o zamiarze wystąpienia do Ministra Zdrowia o objęcie członków ZOŻ RP specjalną opieką lekarską.

Minutą ciszy uczczono pamięć tych, którzy odeszli, m.in. prezesa Oddziału Warszawskiego **Alfonsa Cyrzona**.

W grudniu br. Związek Ociemniałych Żołnierzy RP będzie obchodził 85. rocznicę powstania; główne obchody odbędą się w przyszłym roku.

K.K.

Kalendarium kombatanckie

Ciąg dalszy ze str. 17

dzieckiej i walczącego w jej składzie I Czechosłowackiego Korpusu Armijnego. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele korpusu dyplomatycznego, władz samorządowych i wojskowych, kombatanci, młodzież i mieszkańcy. Po złożeniu wieńców w Nowosielcach przed pomnikiem upamiętniającym wydarzenia 1944 r., uczestnicy udali się na cmentarz parafialny w Zarszynie, gdzie oddano hołd żołnierzom poległym w walce o tę miejscowość. Na cmentarzu wojennym w Dukli oddano cześć żołnierzom, którzy walczyli o Przełęcz Dukielską. Na zakończenie goście zapoznali się z ekspozycją w Muzeum Braterstwa Broni, prezentującą działania militarne w Karpatach w okresie I i II wojny światowej. Następnego dnia uroczystości odbyły się w Wyżnym Komarniku z udziałem prezydenta Słowacji Rudolfa Schustera.

7 października w Warszawie, na Zamku Królewskim, z okazji 60-lecia bitwy pod Lenino odbyła się konferencja naukowa pod patronatem Prezydenta RP.

8 października w Warszawie w 63. rocznicę powstania BCh odbyło się uroczyste spotkanie z okazji Święta Żołnierza Batalionów Chłopskich przed Kwaterą Żołnierzy BCh na Wojskowym Cmentarzu Powązkowskim. Po odegraniu hymnu BCh i krótkiej modlitwie przed pomnikiem złożono wieńce. Następnie uczestnicy udali się przed groby gen. Franciszka Kamińskiego, Marii Mankówny oraz innych organizatorów i dowódców BCh, by złożyć im hołd i zapalić znicze.

8 października w Warszawie otwarto wystawę „Zwyczajny” resort. Ludzie i metody „bezpieki” 1944–1946. Przygotowało ją Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej.

12 października w Kołobrzegu w 60. rocznicę bitwy pod Lenino odbyła się uroczystość z udziałem kombatantów, kompanii honorowej, pocztów sztandarowych, przedstawicieli władz. Po nabożeństwie, przeprowadzono Apel Poległych. Dla uczczenia pamięci żołnierzy-Żydów, którzy polegli w walkach, na Cmentarzu Wojennym wykuto 36 Gwiazd Dawida. W uroczystościach wzięli udział prezes Związku Weteranów Wojsk Polskich w Izraelu ppłk Benjamin Majerczak.

17 października w Warszawie odbyło się spotkanie pt. „W cieniu Zawiszy”, zorganizowane przez Krąg Koniczynny Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Szarych Szeregów.

Oprac. K.K.

Virtuti za Kołobrzeg

Dał 18 marca 1945 roku już na trwale zapisano w historii polskiego oręża. Jest to dzień, w którym przed 59. laty przed zmierzchem, na szerokiej kołobrzezkiej, piaszczystej plaży w pobliżu latarni morskiej, zwycięscy żołnierze 1 Armii Wojska Polskiego uroczystie ślubowali wierność odzyskanemu polskiemu morzu. Kapral **Franciszek Niewidziajło** z plutonu 45 mm dział 3 Batalionu 7 Pułku Piechoty ślubował:

Przyszliśmy, morze, po ciężkim i krwawym trudzie. Widzimy, że nie poszedł na marne nasz trud. Przysięgamy, że Cię nigdy nie opuścimy. Rzucając pierścień w Twe fale, biorę z Tobą ślub, ponieważ Tyś było i będziesz zawsze nasze.

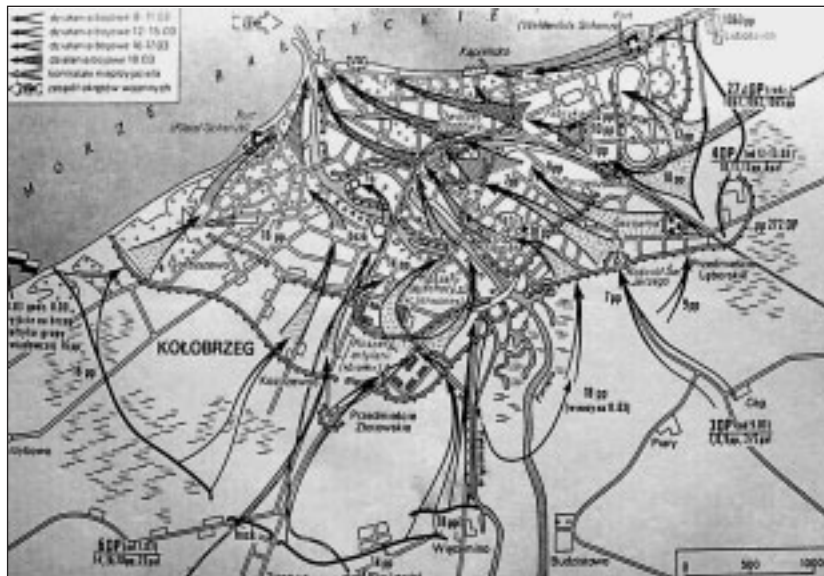
Po złożeniu ślubowania, kpr. Niewidziajło, wzorem gen. **Józefa Hallera**, zdjął pierścień z palca i wrzucił go do morza. Natomiast poczet sztandarowy 3 Dywizji Piechoty im. Romualda Traugutta zanurzył biało-czerwony sztandar w Bałtyku i wbił w dno morza.

Bitwa o Kołobrzeg – obok zmagania o przełamanie Wału Pomorskiego była najdłuższą, najkrwawszą i najbardziej zaciętą batalią, jaką stoczyło Wojsko Polskie w wyzwaniu kraju. Zakończyła się też bezapelacyjnym zwycięstwem naszych żołnierzy, stanowiąc chlubną kartę w historii polskiego oręża. (...)

Jednym z uczestników walk o Kołobrzeg był płk w st. spocz. **Jerzy Gross** (zmarł w Elblągu w listopadzie 2001 roku w wieku 84 lat). Miał za sobą bogatą przeszłość wojskową. Już w 1939 roku jako szeregowiec brał udział w kampanii

wrześniowej. W maju 1943 roku przydzielono go do 4 Pułku Piechoty 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, z którym brał udział w bitwie pod Lenino. W kwietniu 1944 r. ukończył Oficerską Szkołę Piechoty w Riazaniu, uzyskując stopień chorążego. W ramach ofensywy zimowej, już jako dowódca Kompanii Moździerzy w składzie 9 Pułku Piechoty 3 Dywizji Piechoty im. Romualda Traugutta, walczył na szlaku bojowym od Bugu do Wiśły, a następnie na Wale Pomorskim oraz w walkach o Kołobrzeg. Jako ochotnik został dowódcą gru-

da broni maszynowej. Każde zabudowanie trzeba było zdobywać oddzielnie. Często przy tym dochodziło do walki wręcz. Niemcy bronili nie tylko każdego domu, ale także poszczególnych pięter i pomieszczeń. Aby opanować budynki, dość często musieliśmy za pomocą materiałów wybuchowych lub zdobywczych panzerfaustów, przebijać stropy piwnic, ściany między izbami, a nawet wybijać dziury w sufitach, przez które dostawaliśmy się na wyższe piętra. Na każdym kroku spotykaliśmy się też z czynną postawą ludności cywilnej. Tu formy „walki” miały różnoraki charakter: od oblewania wrzawkami z góry skupionych na schodach strzelców, po atakowanie dział pancernych przez kilkusetletnich chłopców z panzerfaustami lub ostrzeliwanie przez nich wozów z zaopatrzeniem i transportów rannych. Chłopcy przemysłali się na tyły polskich pozycji, gdzie przecinali kable, podpalałi opanowane już

Wyzwolenie Kołobrzegu (działania wojenne w okresie 8–18 III 1945)

py szturmowej, na czele której walczył o zdobycie kościoła św. Jerzego i sąsiadującego z nim cmentarza.

– Kościół kilkakrotnie przechodził z rąk do rąk – wspominał płk Gross. Nie obyło się bez ofiar i rannych. Następnym obiektem do zdobycia była miejska gazownia. Niemcy byli dobrze przygotowani do jej obrony. Wspierająca natarcie artyleria zwała kominy gazowni, w których siedzieli niemieccy obserwatorzy, wymiotła z górnych kondygnacji strzelców wyborowych i skutecznie zwalczała gęste gniaz-

budynki. Po zdobyciu gazowni, na krótko przeszliśmy do obrony – wspominał płk Gross – aby w następnej kolejności zdobyć dworzec kolejowy, który znalazł się na kierunku naszego natarcia. Kiedy dotarliśmy w rejon dworca, oczom naszym ukazała się duża grupa ludności cywilnej różnej narodowości, byli wśród nich: Polacy, Rosjanie, Włosi, którzy najprawdopodobniej zostali wywiezieni na roboty przymusowe i na dworcu w Kołobrzegu czekali na dalszą podróż w głąb Rzeszy. Był to mój

Fot. J. Bławat

Płk Jerzy Gross

ostani dzień walk o Kołobrzeg, zostałem ranny w nogę, to już trzecia rana odniesiona na całym dotychczasowym szlaku bojowym – wspominał płk Jerzy Gross.

Za męstwo i odwagę podczas walk o wyzwolenie Kołobrzegu, płk Jerzy Gross został odznaczony Krzyżem *Virtuti Militari* V klasy.

Festung Kolberg – miasto twierdza, w którym usiłowano stworzyć ognisko długotrwałego oporu, zostało rozgromione i zdobyte w ciągu dziesięciu dni. Hart ducha i przysłowiowe męstwo polskiego żołnierza musiały tu sprostać wszystkiemu: zarówno własnym niedostatkom, jak i nadspodziewanym przeciwnościom w postaci mocnych fortyfikacji i zacieklej, bezkompromisowej obronie przeciwnika. Straty oddziałów polskich walczących o miasto wyniosły 1013 poległych, 142 zaginionych i 2652 rannych żołnierzy, z których paruset zmarło w szpitalach. I to jest danina żołnierskiego życia i krwi, jaką złożyły oddziały 1 Armii Wojska Polskiego.

Wszyscy polegli spoczywają dzisiaj na południowym przedmieściu Kołobrzegu, zwanym Zieleniewo, w skromnej wydzielonej kwaterze na poboczu cmentarza miejskiego. Spoczywają tu również prochy 420 żołnierzy radzieckich poległych w walce o wyzwolenie miasta, o wybrzeże Bałtyku.

Pamięć to życie narodu. 59 lat, jakie upłynęły od tamtych wojennych wydarzeń, to nie zamierzchnia przeszłość, lecz czas zaledwie dwóch pokoleń.

Jerzy BŁAWAT

Symposium w Bydgoszczy

Powstanie Warszawskie 1944

5 lutego br. w Akademii Medycznej w Bydgoszczy otwarto wystawę fotograficzną dotyczącą walk w Powstaniu Warszawskim. Wystawa została przyjęta z dużym zainteresowaniem. Licznie stawiała się młodzież, a także ekipy radia i telewizji. Później odbyły się interesujące dyskusje i wykłady.

W auli Akademii zasiadło kilkaset osób, w tym uczniowie z 13 szkół wraz z ich dyrektorami i wychowawcami oraz kombatanci – uczestnicy Powstania Warszawskiego, Synowie Pułku, przedstawiciele władz i zaproszeni goście.

Zebranych powitał prezes Oddziału Związku Powstańców Warszawskich w Bydgoszczy dr **Zdzisław Abramek**. W swoim wystąpieniu wypowiedział się na temat przyczyn wybuchu Powstania. Temat ten kontynuował zastępca prezydenta Bydgoszczy **Maciej Obremski**. Były żołnierz Wojska Polskiego **Mirosław Borowski** opowiedział o przebiegu Powstania, heroizmie żołnierzy AK i oddziałów walczących w Powstaniu, a także o późniejszej PRL-owskiej propagandzie na ten temat. Natomiast doc. dr hab. **Stanisław Krasucki**

mówił o przyczynach powstań narodowych, w tym o Powstaniu Kościuszkowskim. Po przerwie wywiązała się ożywiona dyskusja, w której uczestniczyła także młodzież, zadając liczne pytania. Była to piękna lekcja historii.

Słowa uznania należą się organizatorom wystawy i sympozjum – Zdzisławowi Abramkowi, prezesowi ZPW w Bydgoszczy oraz jego zastępcy **Henrykowi Olczakowi** i jego żonie Danucie. Patronat nad tym wydarzeniem sprawował prezydent Bydgoszczy **Konstanty Dombrowicz**.

Motto tego spotkania mogłyby stanowić słowa Marszałka Józefa Piłsudskiego: *Ten, kto nie szanuje i nie ceni przeszłości, ten nie jest godzien szacunku teraźniejszości i nie ma prawa do przyszłości.*

Henryk ŁAGODZKI

Fot. T. Onichimowski

Od lewej: Henryk Olczak – wiceprezes ZPW w Bydgoszczy oraz Henryk Łagodzki – delegat ZPW w Warszawie

Dzień Patrona

20 lutego 2004 r. odbyły się obchody „Dnia Patrona” w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niestyszącej im. Gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy.

Na zaproszenie dyrekcji Ośrodka w uroczystościach uczestniczyli: **Janusz Gołuchowski** i **Mieczysław Ścieżyński** ze Stołecznego Środowiska 1 Polskiej Dywizji Pancerniej dowodzonej przez gen. St. Maczka, zastępca kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych **Jerzy Kozłowski**, dyrektor Departamentu Wojskowego tego Urzędu płk **Jan Ozga** oraz wiceprezydent Bydgoszczy **Maciej Obremski**. Przybyli również kombatanci z terenowych kół 1 Dywizji Pancerniej z Torunia i Gdańska oraz przedstawiciele szkół noszących imię gen. St. Maczka bądź 1 Dywizji Pancerniej.

W przeddzień obchodów, wieczorem, odbyło się spotkanie gości z wychowankami szkoły i wychowawcami. Uczniowie wzięli udział w quizie z wiedzy o 1 Dywizji Pancerniej i jej dowódcy gen. St. Maczku. Jurorami byli żołnierze gen. St. Maczka, którzy zwycięzcom wręczyli nagrody książkowe.

Następnego dnia, 20 lutego, przed tablicą pamiątkową poświęconą gen. St. Maczkowi złoży-

no kwiaty, a następnie w budynku szkolnym została otwarta sala tradycji.

Uroczystą akademię poświęconą Generałowi i Jego Żołnierzom otworzył dyrektor Ośrodka **Ryszard Bielecki**, który przywitał gości przybyłych z całego kraju i wygłosił okolicznościowe przemówienie. Dyrektor Jan Ozga podziękował za zaproszenie na obchody „Dnia Patrona” oraz wręczył Ryszardowi Bieleckiemu i kilku wychowawcom Medale Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Janusz Gołuchowski, reprezentujący żołnierzy ze Stołecznego Środowiska 1 Dywizji Pancerniej, przekazał na ręce dyrektora Ośrodka pamiątkowy ryngraf ze skrzydłem husarskim – symbolem 1 Dywizji Pancerniej.

Fot. W. Kluska

Na chwilę przed złożeniem wieńców przed tablicą gen. Stanisława Maczka.

Po części oficjalnej odbyły się występy zespołów artystycznych, uczniowie przedstawiali scenki z życia żołnierzy. Ogromny aplauz widowni wzbudziły występy zespołów taneczno-baletowych, szczególnie sześcioposobowa grupa dziewcząt, które tańczyły w takt niesłyszanej przez siebie muzyki, kierując się tylko wskazówkami przekazywanymi w języku migowym przez ich nauczycielkę i choreografkę **Annę Bielawską**.

Po obiedzie, goście mieli możliwość zwiedzić bydgoskie Stare Miasto. Obchody zakończyła uroczysta kolacja.

Gratulacje dla organizatorów za wspaniałe zorganizowaną uroczystość i podziękowania za bardzo miłe przyjęcie.

J. G.

Listy do redakcji

„Okrojony” dekret

W styczniowym numerze „Kombatanta” (str. 6) ukazał się artykuł autorstwa J.A. omawiający 60. rocznicę powołania Armii Ludowej, zilustrowany tekstem dekretu nr 1 – konspiracyjnej wówczas – Krajowej Rady Narodowej, dotyczącego tego wydarzenia historycznego. W latach PRL-u tekst ten podawany był w formie „okrojonej” i w takim samym „okrojonym” wariantcie przedstawiony został i teraz. Dotyczy to

pkt. 7 Dekretu, który w podanej wersji miałby brzmieć: „Armia Ludowa jest podstawową siłą Narodu Polskiego w kraju, dlatego też wszystkie formacje wojskowe za granicą wejdą w skład Armii Ludowej”. Tymczasem pełny tekst tego punktu w oryginalnym dokumencie brzmi: „Armia Ludowa jest podstawową siłą Narodu Polskiego w kraju, dlatego też wszystkie formacje wojskowe za granicą: korpus im. Ta-

deusza Kościuszki pod dow[ództwem] gen. Berlinga, oddziały gen. Andersa na Bliskim Wschodzie, oddziały sformowane w Anglii – wejdą w skład Armii Ludowej”.

Problem powyższy, z powołaniem się na kompetentne źródła, omówiony jest na str. 1427 pracy pt. „Prawdziwa Historia Polaków” autorstwa D. Baliszewskiego i A.K. Kunerta.

Jan KREUSCH

Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięi Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Białymstoku ogłasza konkurs na wspomnienie dotyczące deportacji obywateli polskich w głąb ZSRR po roku 1944. Konkurs jest adresowany do osób deportowanych i członków ich rodzin.

Szanowni Państwo!

Interesują nas Państwa indywidualne przeżycia, wspomnienia. Chcemy poznać okoliczności wydarzeń, w których uczestniczyliście, ich realia oraz opinie i refleksje, które nasuwają się Państwu, gdy patrzycie na nie z perspektywy czasu. Liczymy na wzbogacenie wiedzy historycznej dotyczącej tamtych wydarzeń o Państwa autentyczne świadectwa, chcielibyśmy je upowszechnić, ocalić od zapomnienia.

Zapraszamy też do udziału w naszym konkursie członków rodzin osób przymusowo deportowanych przez władze sowieckie po roku 1944, tych, którzy swą wiedzę czerpią od swych najbliższych – rodziców, dziadków.

Szczególnie interesują nas odpowiedzi na następujące pytania:

- jakie były przyczyny i okoliczności deportowania danej osoby?
- gdzie i jak długo przebywał deportowany?

– jakie były warunki życia codziennego i pracy na zesłaniu?

– jaki był stosunek przedstawicieli władz i miejscowego społeczeństwa do deportowanych?

– czy osobę deportowaną lub inne przebywające razem z nią spotkały dodatkowe szykany, represje ze strony władz sowieckich?

– kiedy i w jakich okolicznościach nastąpił powrót do Polski?

– jaki wpływ miało deportowanie na dalsze życie danej osoby?

Prace konkursowe mogą być pisane w dowolnej formie, w nieograniczonej objętości, powinny być jednak napisane czytelnie. Prace muszą być oryginalne, wcześniej nigdzie nie publikowane i mogą być wzbogacone o oryginały bądź kserokopie dokumentów, zdjęć, listów oraz innych źródeł będących w posiadaniu autora. Materiały te po zakończeniu konkursu zostaną zwrócone.

Termin składania prac upływa 31 maja 2004 r., można je składać osobiście lub przesłać pocztą na adres:

**Instytut Pamięi Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej
ul. Warsztatowa 1a
15-637 Białystok**

Dodatkowe informacje w sprawie konkursu można uzyskać pod numerem telefonu (0-85) 664 57 87.

● poszukujemy ●

Poszukuję rodziny Eugeniusza Sieidleckiego – żołnierza AK. Został zastrzelony w Krakowie niedaleko Barbakanu 5 września 1945 r. przez funkcjonariuszy UB. Miał wtedy 40 lat.

Listy proszę kierować na adres:

**Janina Pamuła
ul. Włotowa 4/17
30-668 Kraków
tel: (0-12) 658 98 53**

APTEKA PRZYJAZNA DLA KOMBATANTA

Staraniem kombatantów z Radomska kolejna apteka udziela zniżki kombatantom i wdowom po kombatantach.

Być może jeszcze w innych miejscowościach są apteki stosujące podobne rabaty. Czekamy na informacje o nich – Departament Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych: Anna Karny – tel. (0-22) 661 90 09.

APTEKA „ZDROWIE”
RADOMSKO
ul. Mickiewicza 16
Tel. (0-44) 683 53 65
Godziny otwarcia:
pn.–pt. 8.00–21.00
sob.–niedz. 8.00–18.00

Apteka proponuje 15% obniżkę cen leków i w miarę możliwości stara się również obejmować obniżką niektóre leki z ceną urzędową. W uzasadnionych przypadkach zapewnia dowóz leków do domu chorego kombatanta lub wdowy po kombatancie. Apteka posiada bezpłatny kącik pacjenta, który wyposażony jest w nowoczesny aparat do pomiaru ciśnienia z wydrukiem wyników oraz wagę elektryczną. Automatyczne drzwi i wejście na poziomie chodnika ułatwiają wstęp niepełnosprawnym.

REDAKCJA: 00-926 Warszawa, ul. Wspólna 2/4
REDAGUJE ZESPÓŁ: **Bożena Materska** (red. nac.) **Katarzyna Kępk**
stała współpraca prof. **Adam Dobroński**, **Ewa Dumin**
PRENUMERATA I KOLPORTAŻ: **Andrzej Sosiński (661 86 67)**

WYDAWCA: **Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych**

ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa, tel. redakcji 661 87 05, fax 661 87 45, tel. centr. 661 81 11, tel. informacji 661 81 29, 661 87 40

Adres internetowy: <http://www.udskior.gov.pl> e-mail: kombatant@udskior.gov.pl

W 2004 r. egzemplarz „Kombatanta” kosztuje 2,50 zł, a cena prenumeraty rocznej wraz z kosztem wysyłki – 30 zł. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę pocztą lotniczą kosztuje 24 USD lub równowartość tej kwoty (mogą być czeki). Wpłaty na prenumeratę należy dokonywać na konto: Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa, numer konta: NBP Oddział Okręgowy Warszawa 03101010100050472231000000.

Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania zmian i skrótów w nadsyłanych materiałach. Materiały powinny być czytelne, podpisane pełnym imieniem i nazwiskiem autora oraz zawierać jego prywatny adres, ewentualnie telefon. Artykułów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Rubryka „Poszukujemy” jest bezpłatna. Nakład 4500 egz.

Cena 2,50 zł

Uroczysta akademia poświęcona Generalowi Stanisławowi Maczkowi i Jego Żołnierzom

Dzień Patrona

Siedem lat temu Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszającej i niesłyszącej w Bydgoszczy otrzymał imię gen. Stanisława Maczka. W rocznicę tego wydarzenia zorganizowano obchody „Dnia Patrona”.

Kombatanci z 1 Dywizji Pancерnej podczas otwarcia sali tradycji

Występy uczniów, którzy odgrywają scenki z życia żołnierzy

Zdjęcia W. Kluska